

หลักการ อุดมการณ์ และวิธีการสหกรณ์

สารบัญ

- 3 ความหมายของ “สหกรณ์”
- 3 ความหมายของ “ค่านิยมสหกรณ์”
- 3 ความหมายของ “อุดมการณ์สหกรณ์”
- 4 ความหมายของ “หลักการสหกรณ์”
- 5 หลักการที่ 1 การเป็นสมาชิกโดยสมัครใจและเปิดกว้าง
- 5 หลักการที่ 2 การควบคุมโดยสมาชิกตามหลักประชาธิปไตย
- 6 หลักการที่ 3 การมีส่วนร่วมทางเศรษฐกิจของสมาชิก
- 6 หลักการที่ 4 การปกครองตนเองและความเป็นอิสระ
- 6 หลักการที่ 5 การศึกษา ฝึกอบรมและสารสนเทศ
- 7 หลักการที่ 6 การร่วมมือระหว่างสหกรณ์
- 8 หลักการที่ 7 การเอื้ออาทรต่อชุมชน
- 8 ความหมายของ “วิธีการสหกรณ์”

ความหมายของ “สหกรณ์” (Cooperatives)

สหกรณ์ คือ “องค์การของบรรดาบุคคล ซึ่งรวมกลุ่มกันโดยสมัครใจในการดำเนินวิสาหกิจที่พวกเขาเป็นเจ้าของร่วมกันและควบคุมตามหลักประชาธิปไตยเพื่อสนองความต้องการ (อันจำเป็น) และความหวังร่วมกันทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม”

ความหมายของ “ค่านิยมสหกรณ์” (Cooperative Values)

“สหกรณ์อยู่บนพื้นฐานแห่งคุณค่าของการช่วยตนเอง ความรับผิดชอบต่อตนเอง ความเป็นประชาธิปไตย ความเสมอภาค ความเที่ยงธรรม และความเป็นเอกภาพ สมาชิกสหกรณ์เชื่อมั่นในคุณค่าทางจริยธรรมแห่งความสุจริต ความเปิดเผย ความรับผิดชอบต่อสังคมและความเอื้ออาทรต่อผู้อื่น โดยสืบทอดประเพณีปฏิบัติของผู้ริเริ่มการสหกรณ์”

ความหมายของ “อุดมการณ์สหกรณ์” (Cooperative Ideology)

อุดมการณ์สหกรณ์ คือ ความเชื่อร่วมกันที่ว่า การช่วยตนเองและการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ตามหลักการสหกรณ์ ซึ่งจะนำไปสู่การกินดี อยู่ดี ความเป็นธรรมและสันติสุขในสังคม

ความหมายของ “หลักการสหกรณ์” (Cooperative Principles)

หลักการสหกรณ์ คือ “แนวทางที่สหกรณ์ยึดถือปฏิบัติเพื่อให้คุณค่าของสหกรณ์เกิดผลเป็นรูปธรรม” ซึ่งประกอบด้วยหลักการที่สำคัญรวม 7 ประการ กล่าวคือ

หลักการสหกรณ์

หลักการที่

1

การเป็นสมาชิกโดยสมัครใจและเปิดกว้าง
(Voluntary and Open Membership)

หลักการที่

2

การควบคุมโดยสมาชิกตามหลักประชาธิปไตย
(Democratic Member Control)

หลักการที่

3

การมีส่วนร่วมทางเศรษฐกิจของสมาชิก
(Member Economic Participation)

หลักการที่

4

การปกครองตนเองและความเป็นอิสระ
(Autonomy and Independence)

หลักการที่

5

การศึกษา ฝึกอบรม และสารสนเทศ
(Education, Training and Information)

หลักการที่

6

การร่วมมือระหว่างสหกรณ์
(Cooperation among Cooperatives)

หลักการที่

7

การเอื้ออาทรต่อชุมชน
(Concern for Community)

ทั้งนี้ ได้มีการยกประเด็นที่เป็นสาระสำคัญของแต่ละหลักการเพื่อสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องตรงกัน
ดังนี้

หลักการที่ 1

การเป็นสมาชิกโดยสมัครใจและเปิดกว้าง

ข้อสังเกตที่สำคัญจากที่ประชุม

- (1) พึงตระหนักว่าการเข้าและออกจากการเป็นสมาชิก จะต้องเป็นไปโดยความสมัครใจของบุคคล (คำว่า “บุคคล” หมายถึง ทั้งบุคคลธรรมดาและนิติบุคคล) ไม่ใช่ถูกชักจูง โน้มน้าวล่อลวง บังคับ ช่มชู้จากผู้อื่น
- (2) อย่างไรก็ตาม การกำหนดคุณสมบัติสมาชิกของสหกรณ์ต่าง ๆ เพื่อให้ได้บุคคลที่เข้ามาเป็นสมาชิกแล้ว สามารถร่วมกันดำเนินกิจกรรมในสหกรณ์ได้ และไม่สร้างปัญหาความเดือดร้อนให้แก่เพื่อนสมาชิกและสหกรณ์ ไม่ถือว่าขัดกับหลักการสหกรณ์ข้อนี้
- (3) สมาชิกสมทบนั้น ควรมีแต่เฉพาะกรณีของสหกรณ์บางประเภทที่มีลักษณะพิเศษและจำเป็นเท่านั้น ไม่ควรให้มีในสหกรณ์ทั่วไปหรือทุกประเภท เพราะตามปกติสมาชิกสมทบมาจากบุคคลซึ่งขาดคุณสมบัติที่จะเป็นสมาชิกธรรมดา หากสหกรณ์ได้รับสมาชิกสมทบจำนวนมาก ก็อาจกระทบต่อการส่งเสริมผลประโยชน์ของสมาชิกธรรมดาได้ แม้ว่ากฎหมายจะได้ห้ามมิให้สมาชิกสมทบบมีสิทธิบางประการก็ตาม

หลักการที่ 2

การควบคุมโดยสมาชิกตามหลักประชาธิปไตย

ข้อสังเกตที่สำคัญจากที่ประชุม

พึงตระหนักว่าเป็นหน้าที่ของสมาชิกทุกคนที่จะต้องร่วมแรงกายใจ และสติปัญญาในการดำเนินการและควบคุมดูแลการดำเนินงานของสหกรณ์ตามวิถีทางประชาธิปไตย เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล โดยผ่านช่องทางหรือองค์กรต่าง ๆ เช่น คณะกรรมการดำเนินการ ผู้ตรวจสอบกิจการ และที่ประชุมใหญ่

หลักการที่

3

การมีส่วนร่วมทางเศรษฐกิจของสมาชิก

ข้อสังเกตที่สำคัญจากที่ประชุม

(1) หลักการสหกรณ์ข้อนี้ มุ่งเน้นให้สมาชิกทุกคนพึงตระหนักว่าบทบาทที่สำคัญของตน คือ การที่ต้องเป็นทั้งเจ้าของ และลูกค้าในคนเดียวกัน (Co-owners customers) จึงต้องทำหน้าที่เป็นทั้งผู้สมทบทุน ผู้ควบคุม และผู้อุดหนุน หรือผู้ใช้บริการของสหกรณ์ มิใช่เข้ามาเป็นสมาชิกเพียงเพื่อมุ่งหวังได้รับประโยชน์จากสหกรณ์เท่านั้น

(2) ในการจัดสรรกำไรสุทธิเพื่อความเป็นธรรมแก่สมาชิก ส่วนหนึ่งต้องกันไว้เป็นทุนสำรอง ซึ่งจะนำไปแบ่งกันมิได้ แต่เป็นทุนเพื่อพัฒนาสหกรณ์ของพวกเขาเองถือว่าเป็นทุนทางสังคม นอกนั้น อาจแบ่งเป็นเงินปันผลในอัตราจำกัด และเป็นเงินเฉลี่ยคืนตามส่วนแห่งธุรกิจ

หลักการที่

4

การปกครองตนเองและความเป็นอิสระ

ข้อสังเกตที่สำคัญจากที่ประชุม

(1) สมาชิก กรรมการ และพนักงานสหกรณ์รวมทั้งหน่วยงานส่งเสริมสหกรณ์ต้องสำนึกและตระหนักอยู่เสมอว่าสหกรณ์เป็นองค์การช่วยตนเอง และปกครองตนเอง เพราะฉะนั้นสหกรณ์ต้องเป็นอิสระในการตัดสินใจหรือทำสัญญาใด ๆ ตามเงื่อนไขที่สหกรณ์ยอมรับได้กับบุคคลภายนอกหรือรัฐบาล

(2) การได้รับความช่วยเหลือหรือสนับสนุนจากรัฐหรือบุคคลภายนอกไม่ขัดกับหลักความเป็นอิสระของสหกรณ์หากผู้ให้ความช่วยเหลือมุ่งหมายให้สหกรณ์ช่วยเหลือตนเองได้ และควบคุมตามหลักประชาธิปไตย รวมทั้งธำรงไว้ซึ่งความเป็นตัวของตัวเองของสหกรณ์

หลักการที่

5

การศึกษา ฝึกอบรม และสารสนเทศ

ข้อสังเกตที่สำคัญจากที่ประชุม

(1) หลักการข้อนี้เป็นจุดอ่อนของสหกรณ์ในประเทศไทยทุกระดับ ทั้งสหกรณ์ขั้นปฐมและสหกรณ์ขั้นสูง เพราะขาดแผนแม่บทในการพัฒนาการศึกษาทางสหกรณ์ให้เป็นบทบาท และความรับผิดชอบของขบวนการสหกรณ์อย่างแท้จริง ทั้ง ๆ ที่ได้ริเริ่มให้จัดตั้งกองทุนสะสม จัดสภาพสหกรณ์จากกำไรของสหกรณ์ มาตั้งแต่ พ.ศ. 2492 และแม้จะมีการจัดตั้งสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย และมีชุมนุมสหกรณ์ระดับชาติบ้างแล้ว ส่วนราชการที่ทำหน้าที่ส่งเสริมสหกรณ์ ก็ยังคงดำเนินการให้การศึกษาและฝึกอบรมทางสหกรณ์ แทบจะ

6

หลักการ อุดมการณ์ และวิธีการสหกรณ์

เรียกว่าเข้าช้อนกับขบวนการสหกรณ์โดยไม่มีเป้าหมายที่ชัดเจนให้ขบวนการสหกรณ์สามารถรับผิดชอบให้การศึกษ และฝึกอบรมทางสหกรณ์ได้ด้วยตนเองในที่สุด โดยมีหน่วยงานของรัฐทำหน้าที่ให้การสนับสนุนอย่างเพียงพอตามความจำเป็นและเน้นการฝึกอบรมข้าราชการให้ปฏิบัติหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

(2) การศึกษาฝึกอบรมและสารสนเทศมีความมุ่งหมายและเน้นกลุ่มเป้าหมาย ดังนี้

- การศึกษามุ่งให้สมาชิกและบุคคลทั่วไป ซึ่งถือว่าเป็นผู้ที่จะเป็นสมาชิกในอนาคต มีความรู้ และมีความเข้าใจเกี่ยวกับการสหกรณ์ รวมทั้งมีความสำนึก และตระหนักในสิทธิและหน้าที่ของสมาชิก หรือให้เป็นผู้มีจิตวิญญาณสหกรณ์

- การฝึกอบรมมุ่งให้กรรมการผู้จัดการ และพนักงานสหกรณ์มีความรู้ ความสามารถ และทักษะ รวมทั้งความรับผิดชอบในบทบาทหน้าที่ของตน

- ส่วนสารสนเทศนั้นมุ่งให้บุคคลทุกกลุ่ม โดยเฉพาะอย่างยิ่งสำหรับเยาวชนและผู้นำด้านความคิดเห็น เช่น ผู้นำชุมชน นักหนังสือพิมพ์ นักเขียน ผู้นำองค์กรพัฒนาชุมชน ฯลฯ โดยเน้นการติดต่อสื่อสาร 2 ทาง

(3) หลักสูตรและเนื้อหาของการศึกษา อบรม ควรครอบคลุมทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคมการเมือง และวัฒนธรรม

หลักการที่

6

การร่วมมือระหว่างสหกรณ์

ข้อสังเกตที่สำคัญจากที่ประชุม

(1) แท้จริงการร่วมมือกันระหว่างสหกรณ์เป็นหลักการเดียวกันกับการร่วมมือระหว่างบุคคลธรรมดาในการจัดตั้งสหกรณ์นั่นเอง ซึ่งจะก่อให้เกิดการประหยัดด้วยขนาดมีอำนาจการต่อรองสูงขึ้น และนำไปสู่การรับใช้สมาชิกอย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

(2) การร่วมมือระหว่างสหกรณ์อาจทำได้ทั้งในแนวนอนและแนวตั้ง ในแนวนอนสหกรณ์ทุกสหกรณ์ไม่ว่าประเภทเดียวกันหรือไม่ สามารถร่วมมือกันได้ในทุกระดับ เพื่อประโยชน์สูงสุดของสมาชิกและขบวนการสหกรณ์ ในแนวตั้งสหกรณ์ท้องถิ่น ประเภทเดียวกัน ควรรวมตัวกันทางธุรกิจเป็นชุมนุมสหกรณ์ระดับภูมิภาคหรือระดับประเทศและระดับระหว่างประเทศ และสหกรณ์ทุกประเภททุกระดับ ทุกสหกรณ์ควรรวมตัวกันเป็นองค์การสหกรณ์สูงสุด (Apex Organization) เพื่อประโยชน์ในการส่งเสริมด้านอุดมการณ์การศึกษา การฝึกอบรม การส่งเสริมแนะนำการกำกับดูแล การตรวจสอบ การวิจัย และการพัฒนา ฯลฯ

(3) วัตถุประสงค์สำคัญของการร่วมมือระหว่างสหกรณ์ คือ เพื่อให้

สหกรณ์สามารถอำนวยความสะดวกประโยชน์ทางเศรษฐกิจ และสังคมแก่สมาชิกอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด และทำให้ขบวนการสหกรณ์เข้มแข็ง เพราะฉะนั้นสหกรณ์ท้องถิ่นแต่ละสหกรณ์ และสหกรณ์ชั้นสูงต้องเป็นสหกรณ์ที่มีความเข้มแข็งและยั่งยืนมีชีวิตชีวา (Viable & Sustainable) และร่วมมือกันในลักษณะของ “ระบบรวม” หรือเป็นเอกภาพ

ข้อสังเกตที่สำคัญจากที่ประชุม

(1) สหกรณ์เป็นองค์การทางเศรษฐกิจและสังคม และเป็นส่วนหนึ่งของชุมชนที่สหกรณ์ตั้งอยู่ เพราะฉะนั้น การดำเนินงานของสหกรณ์ต้องเป็นไปเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของชุมชนนั้น ๆ ซึ่งหมายความว่า เป็นการพัฒนาที่ไม่ทำลายทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศ หรือเป็นการพัฒนาที่สนองความต้องการและความใฝ่ฝันของคนรุ่นปัจจุบันโดยไม่ทำลายโอกาส ความสามารถ และอนาคตของคนรุ่นหลัง

(2) เนื่องจากสมาชิกสหกรณ์ก็เป็นสมาชิกของชุมชนนั่นเอง สหกรณ์จึงควรมีส่วนช่วยเหลือในการพัฒนาชุมชนนั้นแบบยั่งยืน

ความหมายของ “วิธีการสหกรณ์” (Cooperative Practices)

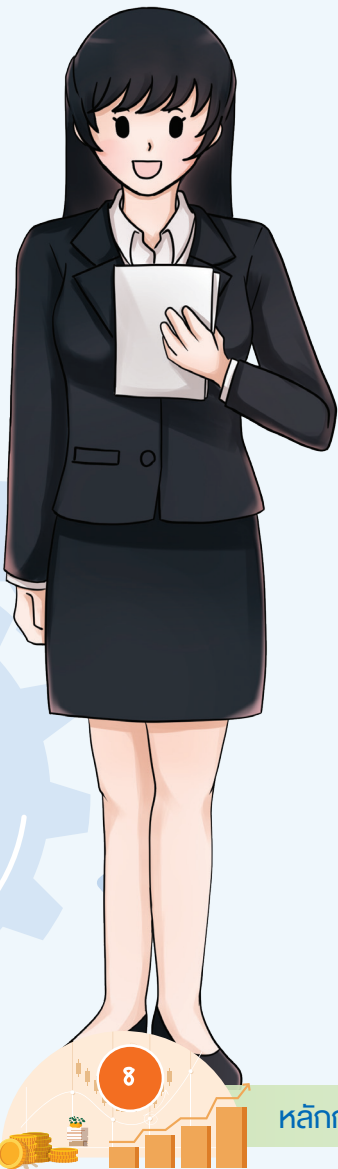
ที่ประชุมได้กำหนดนิยามคำว่า “วิธีการสหกรณ์” ดังนี้

วิธีการสหกรณ์ คือ “การนำหลักการสหกรณ์มาประยุกต์ใช้ในการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจและสังคม เพื่อประโยชน์ของมวลสมาชิกและชุมชน โดยไม่ละเลยหลักการธุรกิจที่ดี” ข้อสรุปจากการประชุมเชิงปฏิบัติการในเรื่องอุดมการณ์ หลักการ และวิธีการสหกรณ์ เมื่อวันที่ 4 กันยายน 2544 ณ ห้องประชุมกองฝึกอบรม กรมส่งเสริมสหกรณ์ ถนนพิจัย กรุงเทพฯ

1. ความหมายของสหกรณ์ คุณค่า อุดมการณ์ หลักการ และวิธีการสหกรณ์ ที่ปรากฏในเอกสารฉบับนี้เป็นการถอดความจากแถลงการณ์ ว่าด้วยเอกลักษณ์ของสหกรณ์ (ซึ่งเป็นถ้อยแถลงขององค์การสัมพันธ์ภาพสหกรณ์ระหว่างประเทศ (ไอซีเอ) ในคราวประชุมสมัชชาไอซีเอ ณ นครแมนเชสเตอร์ ประเทศอังกฤษ เมื่อวันที่ 23 กันยายน 2538 ซึ่ง ไอซีเอ ได้ประกาศให้สหกรณ์

ในทุกประเทศทั่วโลกถือใช้คำนิยามดังกล่าวเป็นหลักในการส่งเสริมพัฒนาสหกรณ์ประกอบกับความคิดเห็นและข้อมูลจากการศึกษาค้นคว้าของ นายเชียว บำรุงวงศ์ (อดีตอธิบดีกรมส่งเสริมสหกรณ์) เป็นหลัก

2. เจตนารมณ์ของการจัดทำเพื่อให้มีคำแปลในเรื่องสหกรณ์ คุณค่า อุดมการณ์ หลักการ และวิธีการสหกรณ์ ที่เป็นบรรทัดฐานกลางสำหรับบุคคลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง นำไปประยุกต์ใช้ในการให้การศึกษอบรมกลุ่มเป้าหมายต่าง ๆ อย่างเหมาะสม โดยไม่สูญเสียความหมายที่สมบูรณ์และถูกต้องในเรื่องดังกล่าว

ส่วนที่ 2

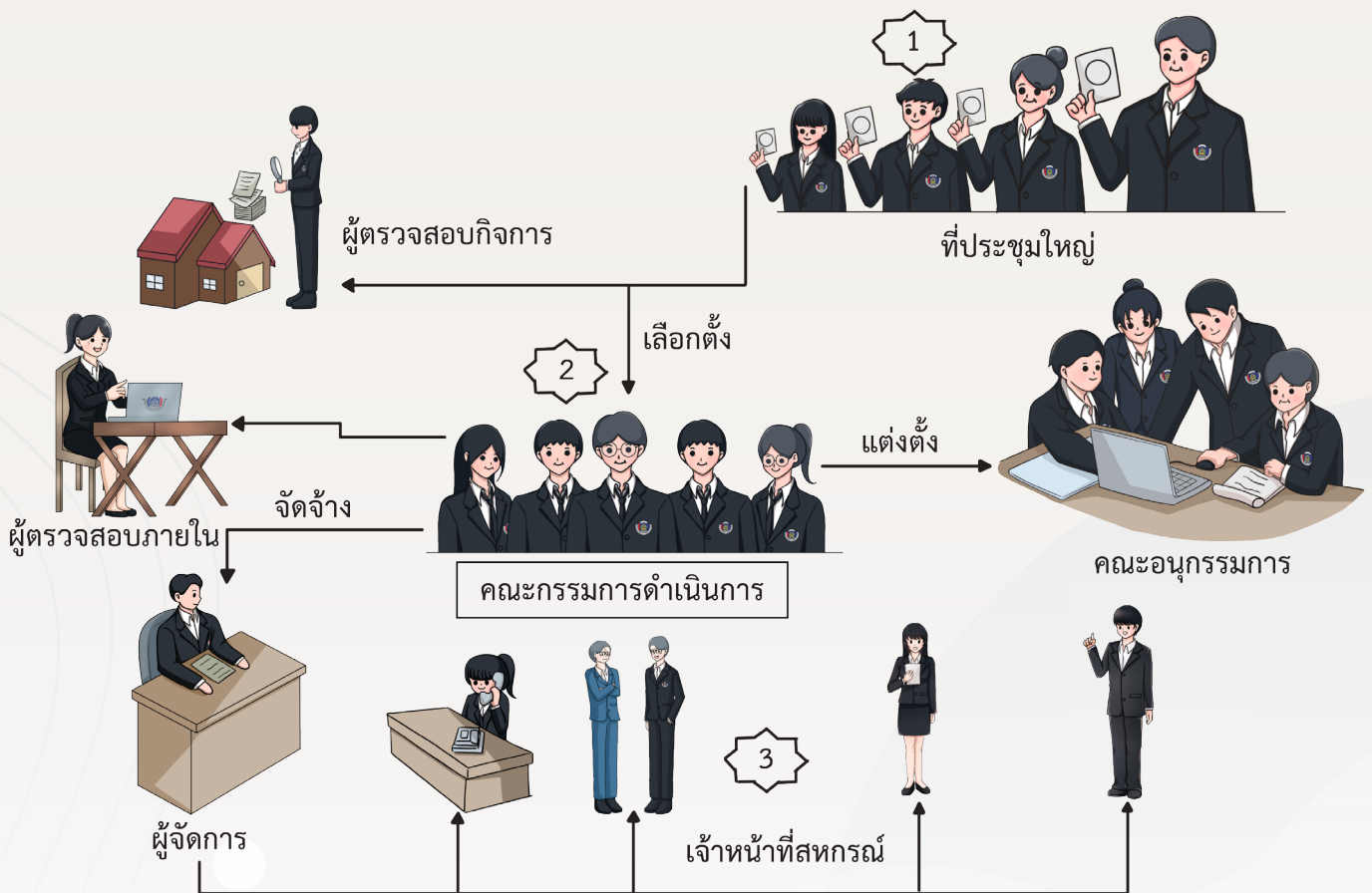
การบริหารจัดการสหกรณ์

1. โครงสร้างของสหกรณ์

- โครงสร้างของสหกรณ์ตั้งอยู่บนรากฐานของประชาธิปไตย สมาชิกทุกคนจัดตั้งสหกรณ์ขึ้นโดยร่วมกันแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนด้านเงินทุน ด้านการผลิตและการจำหน่าย เพื่อให้มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น
- ด้วยการช่วยเหลือตนเองและช่วยเหลือซึ่งกันและกันตามหลักการสหกรณ์ สมาชิกทุกคนเป็นเจ้าของสหกรณ์ แต่เนื่องจากสมาชิกทุกคนไม่สามารถร่วมกันบริหารงานสหกรณ์ได้ จึงจำเป็นต้องจัดให้มีการเลือกตั้ง คณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์เพื่อทำหน้าที่บริหารงานสหกรณ์รวมถึงจัดจ้างผู้จัดการและเจ้าหน้าที่เพื่อปฏิบัติงานในสหกรณ์

โครงสร้างของสหกรณ์

การจัดโครงสร้างสหกรณ์ตามแผนผังข้างต้นเป็นการจัดแบ่งส่วนงาน หน้าที่ความรับผิดชอบ และจัดระบบความสัมพันธ์ระหว่างส่วนงานต่างๆ ในสหกรณ์ ดังนี้

1. สมาชิก สมาชิกสหกรณ์ทุกคนมีสิทธิเสมอภาคกันในการดำเนินงานของสหกรณ์ โดยมีสิทธิ เข้าร่วมประชุมใหญ่เพื่อเสนอความคิดเห็น หรือออกเสียงเพื่อลงคะแนนในเรื่องต่างๆ หนึ่งคนต่อหนึ่งเสียง และมีหน้าที่ ปฏิบัติตามกฎหมาย ข้อบังคับ ระเบียบ มติและคำสั่งของสหกรณ์ รวมถึงสอดส่อง ดูแลกิจการสหกรณ์ ให้พัฒนา และเจริญรุ่งเรืองโดยร่วมมือกับคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์

2. ที่ประชุมใหญ่ คณะกรรมการดำเนินการของสหกรณ์จะเรียกประชุมใหญ่สามัญปีละ 1 ครั้ง ภายใน 150 วัน นับแต่วันสิ้นปีทางบัญชี ในการประชุมใหญ่ของสหกรณ์ต้องมีสมาชิกร่วมประชุมไม่น้อยกว่า กึ่งหนึ่งของ จำนวนสมาชิกทั้งหมด หรือไม่น้อยกว่า 100 คน ในกรณีเป็นการประชุมใหญ่โดยผู้แทนสมาชิกต้องมี ผู้แทนสมาชิก มาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนผู้แทนสมาชิกทั้งหมด หรือไม่น้อยกว่า 100 คน จึงจะเป็น องค์ประชุม ที่ประชุมใหญ่มีอำนาจหน้าที่พิจารณาวินิจฉัย ตัดสินใจ และลงมติเรื่องทั้งปวงที่เกี่ยวกับการดำเนิน กิจการของ สหกรณ์ โดยถือเอามติเสียงข้างมากตามหลักประชาธิปไตย

3. ผู้ตรวจสอบกิจการ ที่ประชุมใหญ่สหกรณ์เลือกตั้งสมาชิก หรือบุคคลภายนอกที่เป็นผู้มีคุณวุฒิ ความรู้ ความสามารถในด้านธุรกิจ การเงิน การบัญชีการเศรษฐกิจ หรือการสหกรณ์เพื่อเป็นผู้ตรวจสอบกิจการ โดยมีอำนาจหน้าที่ตรวจสอบการดำเนินงานของสหกรณ์ แล้วเสนอรายงานผลการตรวจสอบประจำปีเดือนต่อ ที่ประชุมคณะกรรมการดำเนินการ รวมถึงเสนอรายงานผลการตรวจสอบประจำปีต่อที่ประชุมใหญ่สหกรณ์

4. คณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ ที่ประชุมใหญ่สหกรณ์เลือกตั้งสมาชิกเป็นคณะกรรมการดำเนินการ สหกรณ์โดยมีอำนาจ หน้าที่ดำเนินกิจการทั้งปวงของสหกรณ์ให้เป็นไปตามกฎหมาย ข้อบังคับ ระเบียบ มติ และคำสั่งของสหกรณ์ รวมถึงกำกับ ดูแลและติดตามการปฏิบัติงานของผู้จัดการ ผู้ช่วยผู้จัดการ และเจ้าหน้าที่ สหกรณ์เพื่อให้การ ดำเนินงานของสหกรณ์สามารถเอื้อประโยชน์แก่บรรดาสมาชิกและบรรลุตามวัตถุประสงค์ ของสหกรณ์

5. ผู้จัดการ ผู้ช่วยผู้จัดการและเจ้าหน้าที่สหกรณ์ คณะกรรมการดำเนินการ สหกรณ์อาจพิจารณาคัดเลือกบุคคลเพื่อแต่งตั้ง หรือจัดจ้างเป็น ผู้จัดการและผู้ช่วยผู้จัดการ โดยมีอำนาจหน้าที่ในการจัดการทั่วไป และรับผิดชอบเกี่ยวกับบรรดากิจการประจำ ของสหกรณ์ให้เป็นไปตามนโยบายและแผนการดำเนินงานที่ คณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์กำหนด รวมถึง อาจพิจารณา จัดจ้างเจ้าหน้าที่อื่นๆ ตามความจำเป็น ได้แก่ เจ้าหน้าที่สินเชื่อ เจ้าหน้าที่ตลาด เจ้าหน้าที่บัญชี เจ้าหน้าที่การเงิน เป็นต้น เพื่อปฏิบัติงาน ในสหกรณ์ภายใต้การบังคับบัญชาของผู้จัดการสหกรณ์

2. ประเภทสหกรณ์

ประเภทของสหกรณ์ พระราชบัญญัติสหกรณ์พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2553 มาตรา 33 ให้ประเภทของ สหกรณ์ที่จะรับจดทะเบียนกำหนดโดยกฎกระทรวง ซึ่งวัตถุประสงค์ของการกำหนดประเภทสหกรณ์คือ เพื่อให้คณะบุคคลที่จะจัดตั้งสหกรณ์เลือกประเภทสหกรณ์ได้ตรงตามความต้องการ รวมถึงภาครัฐสามารถ วางแผนส่งเสริมพัฒนาสหกรณ์ได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ โดยกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้ออก กฎกระทรวงกำหนดประเภทของสหกรณ์ที่รับจดทะเบียนไว้ 7 ประเภท คือ

- 1.สหกรณ์การเกษตร
2. สหกรณ์นิคม
3. สหกรณ์ประมง
- 4.สหกรณ์ร้านค้า
5. สหกรณ์บริการ
6. สหกรณ์ออมทรัพย์
- 7.สหกรณ์เครดิตยูเนียน

3. สหกรณ์ออมทรัพย์

ในบทเรียนนี้ เน้นการเรียนรู้เรื่องสหกรณ์ออมทรัพย์ จำกัด ซึ่งเป็นสถาบันการเงินแห่งหนึ่งที่มีสมาชิกเป็นบุคคลที่มีอาชีพอย่างเดียวกันหรืออาศัยในที่ชุมชนเดียวกัน มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมให้สมาชิกรู้จักการออมทรัพย์ และให้กัวยืมเงินเมื่อเกิดความจำเป็น หรือเพื่อก่อให้เกิดผลประโยชน์นอกวง และได้รับการจดทะเบียนตามพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542

สหกรณ์ออมทรัพย์เป็นสถาบันการเงินที่ส่งเสริมให้บุคคลที่เป็นสมาชิกรู้จักการประหยัด รู้จักการออมทรัพย์และสามารถบริการเงินกู้ ให้แก่สมาชิกเพื่อนำไปใช้จ่ายเมื่อเกิดความจำเป็น โดยยึดหลักการช่วยเหลือตนเองและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน จึงเป็นการร่วมกันแก้ไขปัญหาทางเศรษฐกิจและสังคมอีกทางหนึ่ง ดังนี้

(1) การส่งเสริมการออมทรัพย์ เป็นวัตถุประสงค์หลักของสหกรณ์ออมทรัพย์ แบ่งออกเป็น 2 วิธี คือ

1.1 การส่งเสริมสหกรณ์ออมทรัพย์โดยการถือหุ้น สหกรณ์กำหนดให้สมาชิกส่งชำระค่าหุ้นเป็นประจำทุกเดือน โฉนดการหักเงินค่าหุ้น ณ ที่จ่ายเงินเดือนและจ่ายเงินปันผลค่าหุ้นให้แก่สมาชิกตามอัตราที่พระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542 กำหนดไว้ เงินปันผลที่ได้รับนี้ไม่ต้องเสียภาษีให้แก่รัฐ และเมื่อสมาชิกลาออกจากสหกรณ์ก็สามารถถอนค่าหุ้นคืนได้

1.2 การส่งเสริมสหกรณ์ออมทรัพย์โดยการรับฝากเงิน สหกรณ์มีบริการด้านเงินฝากทั้งประเภทเงินฝากประจำและเงินฝากออมทรัพย์ และให้ผลตอบแทนในรูปดอกเบี้ยในอัตราเดียวกับธนาคารพาณิชย์ หรือสูงกว่าตามฐานะของแต่ละสหกรณ์

(2) การให้เงินกู้แก่สมาชิก สหกรณ์จะนำเงินค่าหุ้นและเงินฝากของสมาชิมาหมุนเวียนให้สมาชิกที่มีความจำเป็นหรือเดือดร้อนกู้ยืม โดยคิดดอกเบี้ยต่ำกว่าเอกชน

ลักษณะการให้เงินกู้

เงินกู้ที่สหกรณ์จ่ายให้กับสมาชิกมี 3 ประเภท คือ

- (1) เงินกู้เพื่อเหตุฉุกเฉิน
- (2) เงินกู้สามัญ
- (3) เงินกู้พิเศษ

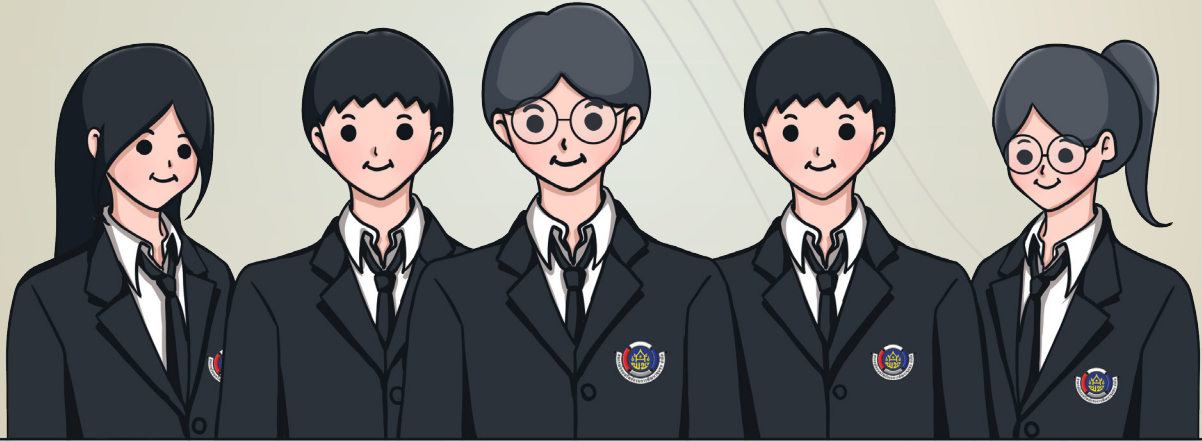
4) การดำเนินการ

สหกรณ์ออมทรัพย์ดำเนินการโดยสมาชิก กล่าวคือ เมื่อได้มีการจัดตั้งสหกรณ์ออมทรัพย์ขึ้นแล้ว สมาชิกจะเลือกตั้งตัวแทนจากที่ประชุมใหญ่ให้เข้ามาบริหารงานในสหกรณ์ ตัวแทนสมาชิกเหล่านี้เรียกว่า “คณะกรรมการดำเนินการ” มีประมาณ 7-15 คน ตามที่กำหนดไว้ในข้อบังคับของสหกรณ์ออมทรัพย์นั้นๆ กระบวนการดำเนินการ จะทำหน้าบริหารกิจการสหกรณ์โดยจะมีการประชุม อย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง เพื่อกำหนดนโยบายในการทำงาน แล้วจึงมอบให้ “ฝ่ายจัดการ” รับผิดชอบปฏิบัติงานต่อไป ฝ่ายจัดการนั้น ประกอบด้วย ผู้จัดการ ผู้ช่วยผู้จัดการ สมุห์บัญชี เจ้าหน้าที่การเงิน ฯลฯ ซึ่งทำหน้าที่บริการแก่สมาชิกที่มาติดต่อทำธุรกิจกับสหกรณ์

ที่มาของคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ ต้องเป็นไปตามพระราชบัญญัติสหกรณ์พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2553 มาตรา 50 วรรคแรก ซึ่งกำหนดให้สหกรณ์มีคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ ประกอบด้วย ประธานกรรมการ 1 คน และกรรมการอื่นอีกไม่เกิน 14 คน ซึ่งที่ประชุมใหญ่เลือกตั้งจากสมาชิก นอกจากนี้ ข้อบังคับสหกรณ์ได้กำหนดเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวเพิ่มเติมจากพระราชบัญญัติ สหกรณ์กล่าวคือ ให้กรรมการดำเนินการเลือกตั้งระหว่างกันเองขึ้นดำรงตำแหน่งรองประธานกรรมการ 1 คน หรือหลายคน เลขานุการ 1 คน และ/หรือเหรัญญิก 1 คน นอกนั้นเป็นกรรมการ และปิดประกาศให้ทราบ โดยทั่วกัน ณ สำนักงานของสหกรณ์

ทั้งนี้ สหกรณ์จะจัดให้มีการเลือกตั้งคณะกรรมการดำเนินการอย่างไรมัน ต้องพิจารณาถึง สภาพแวดล้อม และความเหมาะสม รวมทั้งคำนึงถึงสิทธิของสมาชิกในการเลือกตั้งเป็นสิ่งสำคัญ และต้องไม่ขัดกับ กฎหมาย และ ข้อบังคับสหกรณ์ เช่น สหกรณ์ที่มีขนาดใหญ่และมีสมาชิกจำนวนมาก อาจใช้วิธีการให้สมาชิก ในแต่ละเขต หรือ พื้นที่ลงคะแนนเลือกตั้ง หรือให้สมาชิกทุกคนลงคะแนนเลือกสรรหาบุคคลที่เสนอตัวที่จะเป็นกรรมการดำเนินการ สหกรณ์ในเบื้องต้น ก่อนกำหนดวันประชุมใหญ่ของสหกรณ์ แล้วนำเสนอรายชื่อบุคคลเหล่านั้นต่อที่ประชุมใหญ่ สหกรณ์ เพื่อเลือกตั้งเป็นกรรมการดำเนินการสหกรณ์ต่อไป เป็นต้น ด้วยวิธีการนี้สหกรณ์สามารถกระทำได้ต่อ เมื่อมีการกำหนดระเบียบของสหกรณ์ว่าด้วยการสรรหาบุคคลเพื่อเข้ารับการเลือกตั้งเป็นกรรมการดำเนินการ โดยได้รับความเห็นชอบจากที่ประชุมใหญ่สหกรณ์แล้ว

5) คณะกรรมการดำเนินการ

- คณะกรรมการดำเนินการ ให้สหกรณ์มีคณะกรรมการดำเนินการประกอบด้วย ประธานกรรมการหนึ่งคน และคณะกรรมการอีกสิบสี่คน ซึ่งที่ประชุมใหญ่เลือกตั้งจากสมาชิก

- กรณีสหกรณ์ขนาดใหญ่ ต้องมีกรรมการอย่างน้อยสามคน เป็นผู้มีคุณสมบัติด้านการเงิน การบัญชี การบริหารจัดการ เศรษฐศาสตร์ หรือผ่านการฝึกอบรมตามหลักสูตรในด้านดังกล่าวหรือด้านอื่นตามที่คณะกรรมการพัฒนาสหกรณ์แห่งชาติกำหนด

ให้กรรมการดำเนินการเลือกตั้งในระหว่างกันเองขึ้นดำรงตำแหน่งรองประธานกรรมการคนหนึ่งหรือหลายคน เลขานุการคนหนึ่ง และเหรัญญิกคนหนึ่ง นอกนั้นเป็นกรรมการ และปิดประกาศให้ทราบโดยทั่วกัน ณ สำนักงานสหกรณ์

กรณีที่มีความจำเป็นคณะกรรมการดำเนินการอาจแต่งตั้ง ผู้ช่วยเลขานุการ และผู้ช่วยเหรัญญิก เพื่อช่วยเหลือการปฏิบัติงานก็ได้

สำหรับหลักเกณฑ์และวิธีการสมัครรับการสรรหาผู้ที่จะเป็นกรรมการดำเนินการให้เป็นไปตามที่กำหนดไว้ในระเบียบของสหกรณ์ ซึ่งระเบียบนี้ต้องได้รับความเห็นชอบจากที่ประชุมใหญ่ก่อนใช้บังคับ

คุณสมบัติของคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์

คณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์นอกจากจะต้องเป็นสมาชิกสหกรณ์และได้รับเลือกตั้งจากที่ประชุมใหญ่สหกรณ์แล้วควรเป็นผู้ที่มีคุณสมบัติ ดังนี้

1. มีความซื่อสัตย์ในแนวคิดคุณค่า อุดมการณ์ หลักการและวิธีการสหกรณ์
2. ประพฤติตนอยู่ในกรอบศีลธรรมอันดี และเป็นตัวอย่างที่ดีให้แก่ผู้อื่น
3. อุทิศตนเพื่องานสหกรณ์ด้วยความสุจริตเสียสละ และมีความรับผิดชอบ
4. มีภาวะผู้นำ มีความพร้อมและเต็มใจที่จะปฏิบัติหน้าที่กรรมการดำเนินการสหกรณ์
5. รับฟังความคิดเห็น และยอมรับในเหตุผลของผู้อื่น
6. มีความรู้และประสบการณ์ด้านการบริหารจัดการธุรกิจ ด้านการบริหารทรัพยากรมนุษย์ และด้านอื่น ๆ

ตามที่กล่าวข้างต้นเป็นเพียงคุณสมบัติเบื้องต้นเท่านั้น ในพระราชบัญญัติสหกรณ์พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2553 มาตรา 52 รวมถึงข้อบังคับสหกรณ์ได้กำหนดเกี่ยวกับลักษณะต้องห้ามของ บุคคลที่จะเป็น หรือทำหน้าที่กรรมการดำเนินการสหกรณ์ไว้ เพื่อป้องกันมิให้สหกรณ์ได้รับความเสียหายจาก การประพฤติมิชอบ ของผู้ทำหน้าที่กรรมการดำเนินการสหกรณ์ ดังนี้

1. เคยได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้ กระทำ โดยประมาท หรือความผิดลหุโทษ
2. เคยถูกไล่ออก ปลดออกให้ออกจากราชการองค์การ หน่วยงานของรัฐ หรือเอกชนฐานทุจริต ต่อหน้าที่
3. เคยถูกให้พ้นจากตำแหน่งกรรมการ หรือมีคำวินิจฉัยเป็นที่สุดให้พ้นจากตำแหน่งกรรมการ ตามมาตรา 22 (4)
4. เคยถูกที่ประชุมใหญ่มีมติให้ถอดถอนจากตำแหน่งกรรมการ เพราะเหตุทุจริตต่อหน้าที่
5. สมาชิกซึ่งผิดนัดการชำระหนี้ไม่ว่าต้นเงิน หรือดอกเบี้ยในระยะเวลา 2 ปีทางบัญชีนับแต่ปีที่ผิดนัด ถึงปีที่เลือกตั้งกรรมการดำเนินการ เว้นแต่การผิดนัดนั้นมิได้เกิดจากการกระทำของตนเอง
6. ผู้ซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ในสหกรณ์นี้

วาระการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ วาระการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการ ดำเนินการสหกรณ์ต้องเป็นไปตามพระราชบัญญัติ สหกรณ์ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2553 มาตรา 50 วรรคสอง ซึ่งกำหนดให้คณะกรรมการ ดำเนินการสหกรณ์มีวาระอยู่ในตำแหน่งคราวละ 2 ปีนับแต่ วันเลือกตั้ง ในวาระเริ่มแรกเมื่อครบ 1 ปีนับแต่ วันเลือกตั้ง ให้กรรมการดำเนินการสหกรณ์ออกจากตำแหน่ง เป็นจำนวน 1 ใน 2 ของกรรมการดำเนินการ สหกรณ์ทั้งหมด โดยวิธีจับสลากและให้ถือว่าเป็นการพ้นจากตำแหน่ง ตามวาระ รวมถึง มาตรา 50 วรรคสาม ให้กรรมการดำเนินการสหกรณ์ซึ่งพ้นจากตำแหน่งอาจได้รับเลือกตั้ง อีกได้แต่ต้องไม่เกิน 2 วาระติดต่อกัน

นอกจากนี้ ข้อบังคับสหกรณ์ได้กำหนดเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวเพิ่มเติมจากพระราชบัญญัติ สหกรณ์ กล่าวคือ ภายหลังให้กรรมการดำเนินการออกจากตำแหน่งโดยวิธีจับสลาก ในปีต่อไปให้กรรมการ ดำเนินการ ที่อยู่ในตำแหน่งจนครบวาระ หรืออยู่นานที่สุดออกจากตำแหน่งสลับกันไปทุก ๆ ปีและเมื่อครบ กำหนดแล้ว หากยังไม่มี การเลือกตั้งคณะกรรมการดำเนินการชุดใหม่ ให้คณะกรรมการดำเนินการชุดเดิม รักษาการจนกว่า จะมีการเลือกตั้งคณะกรรมการดำเนินการชุดใหม่แต่ต้องไม่เกิน 150 วัน นับแต่วันครบวาระ ในกรณีที่กรรมการ ดำเนินการต้องพ้นจากตำแหน่งทั้งคณะ ให้กรรมการดำเนินการที่ได้รับเลือกตั้งใหม่อยู่ใน ตำแหน่งได้เช่นเดียวกับ กรรมการดำเนินการชุดแรก และดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา 50 วรรคสอง

การพ้นจากตำแหน่งของคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ คณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ต้องพ้นจากตำแหน่งด้วยสาเหตุหลายประการ ดังนี้

1. การพ้นจากตำแหน่งตามวาระ พระราชบัญญัติสหกรณ์พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2553 มาตรา 50 วรรคสอง และวรรคท้าย กำหนดให้คณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ต้องพ้นจากตำแหน่งตามวาระเมื่อ (1) อยู่ในตำแหน่งครบ 2 ปีนับแต่วันเลือกตั้ง หรือ (2) อยู่ในตำแหน่งครบ 1 ปีนับแต่วันเลือกตั้ง แล้วถูกจับสลากออกจากตำแหน่ง หรือ (3) อยู่ในตำแหน่งครบวาระที่เหลืออยู่ของผู้ที่ตนแทนในตำแหน่งที่ว่าง

2. การลาออก คณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ทุกคน ทุกตำแหน่งมีสิทธิที่จะลาออกได้ โดยแสดงเจตนาขอลาออกเป็นหนังสือยื่นต่อคณะกรรมการดำเนินการ หรือยื่นต่อที่ประชุมใหญ่ของสหกรณ์ ซึ่งมีผลให้พ้นจากตำแหน่งโดยทันที เว้นแต่จะกำหนดวันที่ลาออกไว้ หากไม่เกินกว่าวาระการดำรงตำแหน่งของกรรมการดำเนินการผู้ที่ขอลาออกก็ให้เป็นไปตามนั้น

3. การขาดจากสมาชิกภาพ พระราชบัญญัติสหกรณ์พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2553 มาตรา 50 วรรคแรก กำหนดให้ที่ประชุมใหญ่เลือกตั้งคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์จากสมาชิก ดังนั้น กรรมการดำเนินการคนใด ที่ขาดจากสมาชิกภาพย่อมต้องพ้นจากตำแหน่งโดยทันที ด้วยถือว่าไม่มีความเกี่ยวข้องกับสหกรณ์แล้ว

4. การเข้ารับตำแหน่งหน้าที่ประจำในสหกรณ์ ข้อบังคับสหกรณ์กำหนดไว้ว่า กรรมการดำเนินการคนใดเข้ารับตำแหน่งหน้าที่ประจำ ในสหกรณ์ คือ เป็นเจ้าหน้าที่ของสหกรณ์ต้องพ้นจากตำแหน่ง เนื่องจากการเป็นทั้งกรรมการดำเนินการ และเจ้าหน้าที่ของสหกรณ์ในเวลาเดียวกันอาจก่อให้เกิดปัญหาในการบริหารงาน และการใช้อำนาจในการ พิจารณาเรื่องที่เป็นส่วนได้เสียระหว่างกรรมการดำเนินการกับเจ้าหน้าที่ของสหกรณ์ได้

5. การตกเป็นผู้ผิดนัดการส่งชำระหนี้ไม่ว่าเงินต้น หรือดอกเบี้ย ข้อบังคับสหกรณ์กำหนดไว้ว่า กรรมการดำเนินการคนใดตกเป็นผู้ผิดนัดการส่งชำระหนี้ ไม่ว่าเงินต้น หรือดอกเบี้ย ต้องพ้นจากตำแหน่ง การกระทำที่ถือเป็นผู้ผิดนัดการส่งชำระหนี้ไม่ว่าเงินต้น หรือดอกเบี้ย คือ

- (1) ชำระเงินต้นและดอกเบี้ยไม่ตรงตามเวลาที่กำหนดไว้ในสัญญาเงินกู้ หรือ
- (2) ชำระเงินต้นตรงตามเวลา แต่ชำระดอกเบี้ยไม่ตรงตามเวลา หรือ
- (3) ชำระดอกเบี้ยตรงตามเวลา แต่ชำระเงินต้นไม่ตรงตามเวลา

6. ที่ประชุมใหญ่มีมติถอดถอนคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ทั้งคณะ หรือเป็นรายบุคคล ที่ประชุมใหญ่มีอำนาจในการถอดถอนคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ทั้งคณะ หรือ เป็นรายบุคคล ในกรณี

- (1) กระทำโดยทุจริตต่อหน้าที่
- (2) จงใจกระทำการใดโดยผิดกฎหมาย ข้อบังคับ ระเบียบสหกรณ์ กระทำ หรือละเว้น กระทำโดยประมาทเลินเล่ออันเป็นเหตุให้สหกรณ์ได้รับความเสียหายอย่างร้ายแรง
- (3) กระทำการใดอันเป็นการประกอบธุรกิจ ซึ่งมีลักษณะแข่งขันกับกิจการของสหกรณ์
- (4) กระทำการใดอันเป็นปฏิปักษ์ต่อสหกรณ์ หรือกิจการของสหกรณ์

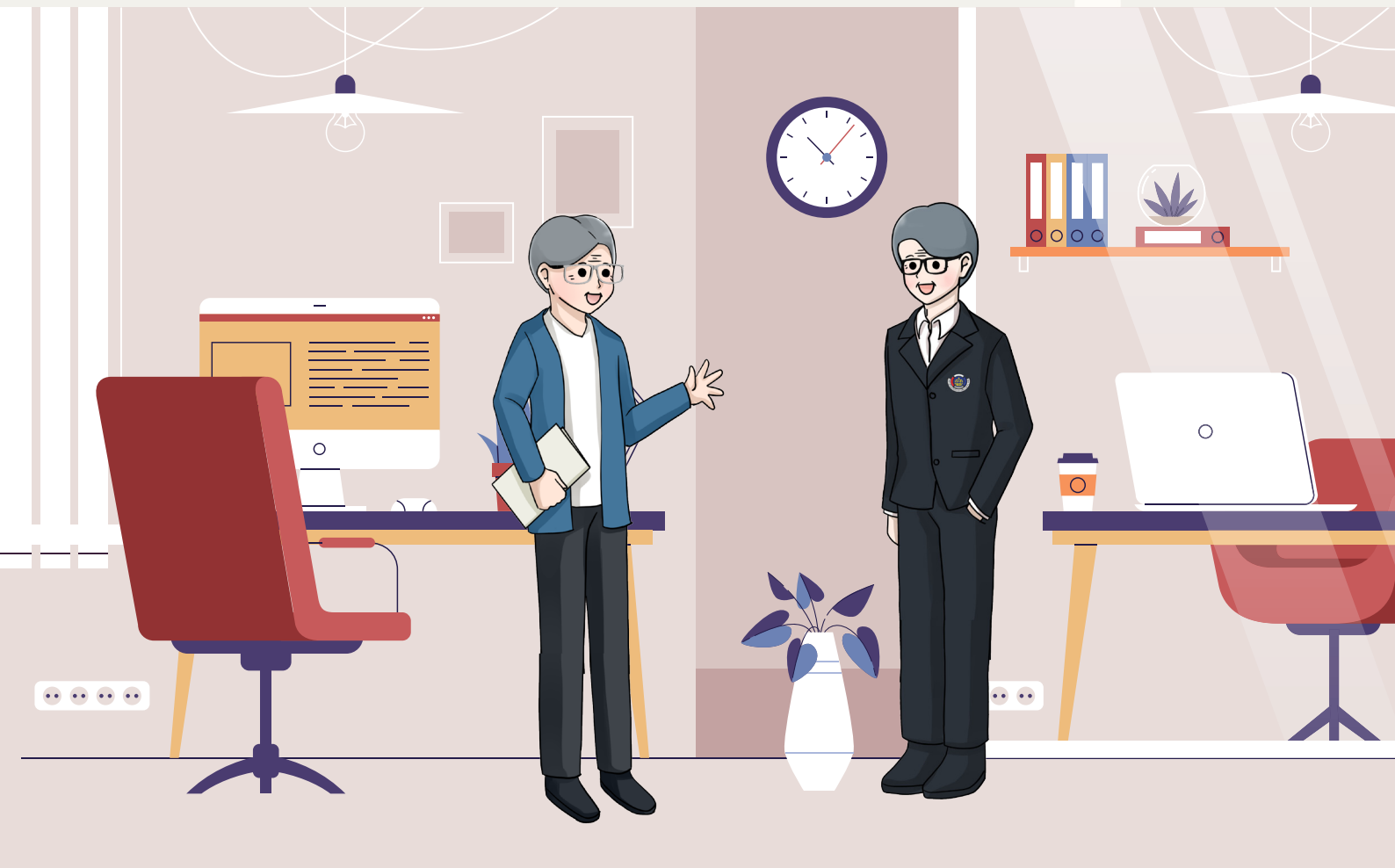
ทั้งนี้ การลงมติให้ถือเสียงข้างมากของที่ประชุมใหญ่เป็นเกณฑ์ในการตัดสิน ซึ่งมีผลให้ กรรมการดำเนินการที่ถูกที่ประชุมใหญ่มีมติถอดถอนเพราะเหตุทุจริตต่อหน้าที่ต้องพ้นจากตำแหน่งโดยทันที และไม่สามารถสมัครเป็นกรรมการดำเนินการได้อีก เนื่องจากขาดคุณสมบัติตามพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2553 มาตรา 52 (4) สำหรับกรรมการดำเนินการที่ถูกที่ประชุมใหญ่ มีมติถอดถอนเพราะเหตุอื่น ต้องพ้นจากตำแหน่งเช่นเดียวกัน แต่อาจสมัครเป็นกรรมการดำเนินการได้อีก

7. นายทะเบียนสหกรณ์ออกคำสั่งให้คณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ทั้งคณะ หรือเป็น รายบุคคล พ้นจากตำแหน่ง

พระราชบัญญัติสหกรณ์พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2553 มาตรา 22 (4) กำหนดให้นายทะเบียนสหกรณ์มีอำนาจออกคำสั่งเป็นหนังสือให้คณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ทั้งคณะ หรือ เป็นรายบุคคล พ้นจากตำแหน่ง ในกรณีคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ได้กระทำการ หรืองดเว้นกระทำการ ในการปฏิบัติหน้าที่ของตน จนทำให้เสื่อมเสียผลประโยชน์ของสหกรณ์หรือสมาชิก หรือสหกรณ์มีข้อบกพร่อง เกี่ยวกับการเงิน การบัญชีหรือกิจการ หรือฐานะการเงิน ตามรายงานการสอบบัญชี หรือรายงานการตรวจสอบ ซึ่งมีผลให้ต้องพ้นจากตำแหน่งโดยทันที และไม่สามารถสมัครเป็นกรรมการดำเนินการได้อีก เนื่องจาก ขาดคุณสมบัติตามพระราชบัญญัติสหกรณ์พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2553 มาตรา 52 (3)

ทั้งนี้ ให้กรรมการดำเนินการที่ถูกนายทะเบียนสหกรณ์ออกคำสั่งให้พ้นจากตำแหน่ง มีสิทธิอุทธรณ์ต่อคณะกรรมการพัฒนาการสหกรณ์แห่งชาติได้ภายใน 30 วัน นับแต่วันที่รับทราบคำสั่ง และ ถือว่าคำวินิจฉัยของคณะกรรมการพัฒนาการสหกรณ์แห่งชาติเป็นที่สิ้นสุด

8. ขาดการประชุมคณะกรรมการดำเนินการโดยไม่มีเหตุผลอันสมควร ข้อบังคับสหกรณ์อาจกำหนดให้คณะกรรมการดำเนินการพ้นจากตำแหน่งเพราะเหตุ ขาดการประชุมคณะกรรมการดำเนินการโดยไม่มีเหตุผลอันสมควรหรือไม่ก็ได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับพิจารณาของแต่ละสหกรณ์ โดยระบุจำนวนครั้งที่กรรมการดำเนินการขาดประชุมแล้วมีผลต้องพ้นจากตำแหน่งให้ชัดเจน เพื่อป้องกันการเกิดข้อขัดแย้งในภายหลังตำแหน่งกรรมการดำเนินการสหกรณ์ว่างลงก่อนถึงคราวออกตามวาระ

ข้อบังคับสหกรณ์ได้กำหนดการปฏิบัติในกรณีตำแหน่งกรรมการดำเนินการสหกรณ์ว่างลง ก่อนถึงคราวออกตามวาระเพราะเหตุใด ๆ เว้นแต่เพราะเหตุนายทะเบียนสหกรณ์ออกคำสั่งให้พ้นจากตำแหน่ง ดังนี้

1. ให้กรรมการดำเนินการที่ยังดำรงตำแหน่งอยู่ดำเนินการต่อไปจนกว่าจะมีการประชุมใหญ่เพื่อเลือกตั้งกรรมการดำเนินการขึ้นแทนในตำแหน่งที่ว่าง แต่ถ้าในเวลาใดจำนวนกรรมการดำเนินการลดลงจนเหลือน้อยกว่าองค์ประชุม (ไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการดำเนินการทั้งหมด) กรรมการดำเนินการที่ดำรงตำแหน่งอยู่จะประชุมดำเนินการใด ๆ ไม่ได้ นอกจากต้องนัดเรียกให้มีการประชุมใหญ่วิสามัญโดยเร็ว
2. กรณีตำแหน่งประธานกรรมการว่างลงก่อนถึงคราวออกตามวาระ ให้รองประธาน กรรมการทำหน้าที่แทน แต่หากไม่มีรองประธานกรรมการ และยังไม่มีการประชุมใหญ่เพื่อเลือกตั้งใหม่ คณะกรรมการดำเนินการอาจพิจารณาเลือกตั้งกรรมการดำเนินการอื่นขึ้นทำหน้าที่แทนชั่วคราวจนกว่าจะมี การเลือกตั้งใหม่
3. กรรมการดำเนินการซึ่งที่ประชุมใหญ่เลือกตั้งขึ้นแทนในตำแหน่งที่ว่าง ให้อยู่ในตำแหน่ง ได้เพียงเท่ากำหนดระยะเวลาที่ผู้ซึ่งตนแทนนั้นอยู่ได้

การประชุมคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ ข้อบังคับสหกรณ์ได้กำหนดเกี่ยวกับการประชุมคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ ดังนี้

1. คณะกรรมการดำเนินการประชุมกันตามคราวที่มีกิจธุระ แต่ต้องให้มีการประชุมเดือนละ 1 ครั้ง เป็นอย่างน้อย
2. ผู้เรียกประชุมคณะกรรมการดำเนินการได้คือ ประธานกรรมการ หรือรองประธาน กรรมการ หรือ เลขานุการ
3. กรรมการดำเนินการต้องมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการดำเนินการทั้งหมด จึงจะเป็นองค์ประชุม
4. ให้ประธานกรรมการเป็นประธานในที่ประชุม หรือให้รองประธานกรรมการเป็นประธานในที่ประชุม (กรณีประธานกรรมการไม่อยู่ในที่ประชุม) หรือให้ที่ประชุมเลือกตั้งกรรมการดำเนินการคนหนึ่ง เป็นประธานในที่ประชุมเฉพาะการประชุมคราวนั้น (กรณีทั้งประธานกรรมการ และรองประธานกรรมการ ไม่อยู่ในที่ประชุม)
5. การวินิจฉัยปัญหาต่าง ๆ ในที่ประชุมคณะกรรมการดำเนินการ ให้ถือคะแนนเสียงข้างมาก ถ้าคะแนนเสียงเท่ากัน ให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกหนึ่งเสียงเป็นเสียงชี้ขาด เว้นแต่ในกรณี แก้ไขเพิ่มเติมข้อบังคับ การเลิกสหกรณ์ การควบสหกรณ์ และการแยกสหกรณ์ให้ถือเสียงไม่น้อยกว่า 2 ใน 3 ของจำนวนกรรมการดำเนินการซึ่งมาประชุม
6. จัดให้กรรมการดำเนินการที่เข้าประชุมลงลายมือชื่อ บันทึกเรื่องที่พิจารณาวินิจฉัยไว้ใน รายงานการประชุม และให้ประธานในที่ประชุมกับกรรมการดำเนินการอีกคนหนึ่งเข้าประชุมลงลายมือชื่อ ไว้เป็นสำคัญ

อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์

อำนาจหน้าที่ตามกฎหมายสหกรณ์

พระราชบัญญัติสหกรณ์พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2553 กำหนดเกี่ยวกับอำนาจ หน้าที่ของ คณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ ดังนี้

มาตรา 51 ให้คณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์เป็นผู้ดำเนินกิจการ และเป็นผู้แทนสหกรณ์ ในกิจการ อันเกี่ยวกับบุคคลภายนอก เพื่อการนี้คณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์จะมอบหมายให้กรรมการ คนหนึ่ง หรือหลายคน หรือผู้จัดการทำการแทนได้

อำนาจหน้าที่ตามมาตรา 51 เป็นอำนาจในการดำเนินกิจการทั้งปวงของสหกรณ์ซึ่งเป็นไป ตามที่กำหนด ในข้อบังคับ ระเบียบ มติและคำสั่งของสหกรณ์

มาตรา 54 ให้คณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์เรียกประชุมใหญ่สามัญปีละ 1 ครั้ง ภายใน 150 วัน นับแต่วันสิ้นปีทางบัญชีของสหกรณ์นั้น

อำนาจหน้าที่ตามมาตรา 54 เป็นอำนาจในการเรียกประชุมใหญ่สามัญ ซึ่งต้องใช้มติที่ประชุม คณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ ประธานกรรมการ หรือรองประธานกรรมการ หรือกรรมการคนหนึ่งคนใด จะใช้อำนาจเรียกประชุมใหญ่สามัญด้วยตนเองไม่ได้

มาตรา 55 วรรคแรก เมื่อมีเหตุอันสมควร คณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์จะเรียก ประชุมใหญ่ วิสามัญเมื่อใดก็ได้แต่ถ้านายทะเบียนสหกรณ์มีหนังสือแจ้งให้เรียกประชุมใหญ่วิสามัญ หรือในกรณี ที่สหกรณ์ ขาดทุนเกินกึ่งของจำนวนทุนเรือนหุ้นที่ชำระแล้ว ต้องเรียกประชุมใหญ่วิสามัญโดยมิชักช้าแต่ไม่เกิน 30 วัน นับแต่วันที่สหกรณ์ทราบ

วรรคสอง สมาชิกซึ่งมีจำนวนไม่น้อยกว่า 1 ใน 5 ของจำนวนสมาชิกทั้งหมด หรือไม่น้อยกว่า 100 คน หรือผู้แทนสมาชิกในกรณีที่มีผู้แทนสมาชิกตามมาตรา 56 ซึ่งมีจำนวนไม่น้อยกว่า 1 ใน 5 ของจำนวนผู้แทน สมาชิกทั้งหมด หรือไม่น้อยกว่า 50 คนลงลายมือชื่อทำหนังสือร้องขอต่อ คณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ให้ เรียกประชุมใหญ่วิสามัญก็ได้

วรรคท้าย ในกรณีสมาชิก หรือผู้แทนสมาชิกของสหกรณ์เป็นผู้ร้องขอให้เรียก ประชุมใหญ่วิสามัญ ให้คณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์เรียกประชุมใหญ่วิสามัญภายใน 30 วัน นับแต่วันที่ รับคำร้องขอ ถ้าคณะ กรรมการดำเนินการสหกรณ์ไม่เรียกประชุมใหญ่วิสามัญภายในกำหนดระยะเวลาดังกล่าว ให้นายทะเบียน สหกรณ์มีอำนาจเรียกประชุมใหญ่วิสามัญภายในระยะเวลาตามที่เห็นสมควรก็ได้

อำนาจหน้าที่ตามมาตรา 55 เป็นอำนาจในการเรียกประชุมใหญ่วิสามัญได้ตามที่ คณะกรรมการ ดำเนินการสหกรณ์เห็นสมควร ซึ่งต้องใช้มติที่ประชุมคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ เช่นเดียวกับการเรียก ประชุมใหญ่สามัญ สมาชิก หรือผู้แทนสมาชิกไม่สามารถเรียกประชุมใหญ่วิสามัญได้ หากแต่ร้องขอต่อคณะกรรมการ ดำเนินการสหกรณ์ให้เรียกประชุมใหญ่วิสามัญได้ เว้นแต่กรณีคณะกรรมการ ดำเนินการสหกรณ์ไม่เรียก ประชุมใหญ่วิสามัญตามที่สมาชิก หรือผู้แทนสมาชิกร้องขอภายในระยะเวลา ที่กำหนด นายทะเบียนสหกรณ์ สามารถเรียกประชุมใหญ่วิสามัญได้ตามที่เห็นสมควร

อำนาจหน้าที่ตามข้อบังคับสหกรณ์ ข้อบังคับสหกรณ์กำหนดเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ ดำเนินการสหกรณ์ ดังนี้ คณะกรรมการดำเนินการมีอำนาจหน้าที่ดำเนินกิจการทั้งปวงของสหกรณ์ให้เป็นไป ตาม กฎหมาย ข้อบังคับ ระเบียบ มติและคำสั่งของสหกรณ์กับทั้งในทางอันจะทำให้เกิดความจำเริญแก่สหกรณ์ ซึ่งรวมทั้งในข้อต่อไปนี้

- (1) พิจารณาในเรื่องการรับสมาชิกและสมาชิกออกจากสหกรณ์ ตลอดจนดูแลให้สมาชิก ปฏิบัติการต่าง ๆ ตามกฎหมาย ข้อบังคับ ระเบียบ มติ และคำสั่งของสหกรณ์
- (2) พิจารณาดำเนินการเรื่องผลผลิตและผลิตภัณฑ์ของสมาชิก หรือที่ซื้อจากสหกรณ์อื่น หรือบุคคลอื่น เพื่อจำหน่าย
- (3) พิจารณาดำเนินการเรื่องการจัดซื้อสิ่งของที่บรรดาสมาชิกมีความต้องการมาจำหน่าย
- (4) วางข้อกำหนดและระเบียบวิธีการจำหน่าย และบริการให้บริการต่าง ๆ รวมทั้งกำหนดค่าเช่า ค่าบริการ อื่น ๆ ที่สมาชิกต้องชำระ
- (5) พิจารณาสอบสวนข้อเท็จจริงเพื่อเสนอที่ประชุมใหญ่ขออนุมัติตั้งเงินค่าบำรุงที่ดิน
- (6) พิจารณาดำเนินการเรื่องการจัดให้มีเครื่องมือ เครื่องจักรกล ปศุสัตว์เกี่ยวกับการผลิต หรือโรงงาน อุตสาหกรรม
- (7) พิจารณาเรื่องกิจกรรมกลุ่ม รวมกันผลิต รวมกันซื้อ รวมกันขาย สะสมเงินกองกลาง ของกลุ่ม และ รวมกันแก้ปัญหาเพื่อช่วยเหลือซึ่งกันและกันของบรรดาสมาชิก

- (8) พิจารณาเรื่องการรับฝากเงิน การกู้ยืมเงิน การให้เงินกู้ และการฝาก หรือลงทุนเงิน ของสหกรณ์
 - (9) กำหนดและดำเนินการเกี่ยวกับการประชุมใหญ่ การเสนอของบุคคลและรายงานประจำปี แสดงผลการดำเนินงานของสหกรณ์ต่อที่ประชุมใหญ่
 - (10) เสนอแนะการจัดสรรกำไรสุทธิประจำปีต่อที่ประชุมใหญ่
 - (11) เสนอแผนงานและงบประมาณรายจ่ายประจำปีให้ที่ประชุมใหญ่อนุมัติ
 - (12) พิจารณามอบอำนาจในการดำเนินงานให้แก่กรรมการดำเนินการ ผู้จัดการและบุคคลที่เกี่ยวข้องตามความเหมาะสม
 - (13) พิจารณากำหนดตัวเจ้าหน้าที่ของสหกรณ์ให้ปฏิบัติหน้าที่แทนผู้จัดการ
 - (14) พิจารณาดำเนินการแต่งตั้ง หรือจ้าง และกำหนดค่าตอบแทนของผู้จัดการ ตลอดจน
 - (15) พิจารณาดำเนินการแต่งตั้ง และกำหนดค่าตอบแทนแก่ผู้ตรวจสอบกิจการ
 - (16) กำหนดระเบียบต่าง ๆ ของสหกรณ์
 - (17) จัดให้มีและดูแลให้เรียบร้อยซึ่งบรรดาทะเบียน สมุดบัญชีเอกสารต่าง ๆ และบรรดา อุปกรณ์ดำเนินงานของสหกรณ์
 - (18) พิจารณาให้สหกรณ์สมัครเข้าเป็นสมาชิกและออกจากชุมนุมสหกรณ์ และองค์การอื่น
 - (19) พิจารณาดำเนินการแต่งตั้งและถอดถอนคณะกรรมการ หรือคณะอนุกรรมการ หรือ คณะทำงานเพื่อประโยชน์ในการดำเนินกิจการของสหกรณ์
 - (20) พิจารณาและปฏิบัติตามหนังสือของนายทะเบียนสหกรณ์ รองนายทะเบียนสหกรณ์ ผู้ตรวจการสหกรณ์ ผู้สอบบัญชี หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งนายทะเบียนสหกรณ์มอบหมาย
 - (21) พิจารณาให้ความเที่ยงธรรมแก่บรรดาสมาชิก เจ้าหน้าที่สหกรณ์ ตลอดจนสอดส่อง ดูแลโดยทั่วไป เพื่อให้กิจการของสหกรณ์ดำเนินไปด้วยดี (22) พิจารณารายงานของคณะกรรมการอื่น ผู้ตรวจสอบกิจการ ความเห็นของผู้จัดการ และสมาชิกเกี่ยวกับกิจการของสหกรณ์
 - (23) เชิญสมาชิก หรือบุคคลภายนอกที่เห็นสมควรเป็นที่ปรึกษาของสหกรณ์ ตลอดจนกำหนดค่าตอบแทนให้ตามที่เห็นสมควร
 - (24) ฟ้อง ต่อสู้ หรือดำเนินคดีเกี่ยวกับกิจการของสหกรณ์ หรือประนีประนอมยอมความ หรือมอบข้อพิพาทให้อนุญาตตุลาการพิจารณาชี้ขาด
 - (25) พิจารณาดำเนินการต่าง ๆ เกี่ยวกับทรัพย์สิน ดังระบุไว้ในวัตถุประสงค์ของสหกรณ์
 - (26) พิจารณาแต่งตั้งกรรมการดำเนินการเป็นผู้แทนสหกรณ์เพื่อเข้าประชุมใหญ่และออกเสียงในการประชุมใหญ่ของสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย ชุมนุมสหกรณ์และองค์การอื่นซึ่งสหกรณ์นี้เป็นสมาชิก ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามที่ข้อบังคับของสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย ชุมนุมสหกรณ์และองค์การนั้นกำหนดไว้
 - (27) พิจารณามอบหมายอำนาจหน้าที่ในการดำเนินงานให้แก่ประธาน รองประธาน เลขานุการ เภรัณยูิก ผู้จัดการและบุคคลที่เกี่ยวข้องได้ตามความเหมาะสม
- นอกจากนี้ ข้อบังคับสหกรณ์ยังกำหนดเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของกรรมการดำเนินการในแต่ละ ตำแหน่ง ประกอบด้วย ประธานกรรมการ รองประธานกรรมการ เลขานุการ และเฝ้ารัณยูิก ดังนี้

➤ **ประธานกรรมการ** มีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

1. เป็นประธานในที่ประชุมใหญ่และที่ประชุมคณะกรรมการดำเนินการ และควบคุมการ ประชุม ดังกล่าวให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อย การทำหน้าที่ประธานในที่ประชุมใหญ่ ประธานกรรมการควรเตรียมความพร้อมในเรื่อง ต่อไปนี้

- (1) กำหนดระเบียบวาระการประชุม
- (2) จัดเตรียมข้อมูลตามระเบียบวาระการประชุมเพื่อใช้ในการชี้แจง หรือตอบข้อซักถาม ของที่ประชุมใหญ่
- (3) แบ่งความรับผิดชอบในการนำเสนอ ชี้แจง หรือตอบข้อซักถามของที่ประชุมใหญ่ ให้แก่กรรมการดำเนินการที่เกี่ยวข้องตามระเบียบวาระการประชุม
- (4) ตรวจสอบมติของที่ประชุมใหญ่ตามระเบียบวาระการประชุมว่าเป็นเรื่องรับทราบ อนุมัติ หรือเพื่อพิจารณา และในแต่ละเรื่องต้องมีจำนวนคะแนนเสียงเป็นอย่างไร
- (5) สรุปและถามมติที่ประชุม เมื่อที่ประชุมใหญ่ได้พิจารณาเรื่องต่าง ๆ ตามระเบียบ วาระการประชุมแล้วตามสมควร

การทำหน้าที่ประธานในที่ประชุมคณะกรรมการดำเนินการ ประธานกรรมการต้องมี ความรู้เกี่ยวกับกฎหมาย ข้อบังคับ ระเบียบ มติที่ประชุม และคำสั่งของสหกรณ์ในเรื่องต่าง ๆ เป็นอย่างดี เนื่องจาก ระเบียบวาระการประชุมส่วนใหญ่เป็นการพิจารณาเกี่ยวกับการดำเนินงานสหกรณ์ และในระหว่าง การประชุม ประธานกรรมการควรปฏิบัติ ดังนี้

- (1) ให้กรรมการดำเนินการได้แสดงความคิดเห็นอย่างกว้างขวาง และทั่วถึง
 - (2) การแสดงความคิดเห็นของกรรมการดำเนินการควรมีการอ้างถึงกฎหมาย ข้อบังคับระเบียบ มติที่ประชุม หรือคำสั่งของสหกรณ์ที่เกี่ยวข้องด้วย
 - (3) ควบคุม ดูแลการจดบันทึกมติที่ประชุมให้เป็นไปอย่างถูกต้องและชัดเจน โดยมีการอ้างถึง กฎหมาย ข้อบังคับ ระเบียบ มติที่ประชุม หรือคำสั่งของสหกรณ์ที่เกี่ยวข้องด้วย
2. ควบคุมดูแลการดำเนินงานทั่วไปของสหกรณ์ให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อยและอยู่ในวัตถุประสงค์ ของสหกรณ์

ประธานกรรมการมีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับเรื่องดังกล่าว ดังนี้

- (1) ควบคุมงบประมาณรายจ่ายประจำปี
- (2) ควบคุมการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่สหกรณ์
- (3) ควบคุมการจัดซื้อจัดจ้างให้เป็นไปตามระเบียบ
- (4) อนุมัติค่าใช้จ่าย ๆ ของกรรมการดำเนินการ และเจ้าหน้าที่สหกรณ์
- (5) ควบคุมงานต่าง ๆ ให้เป็นไปตามมติที่ประชุม คณะกรรมการดำเนินการ
- (6) ดูแลการให้บริการแก่สมาชิก
- (7) ดูแลทรัพย์สินต่าง ๆ ของสหกรณ์
- (8) ดูแลงานที่สหกรณ์ต้องเกี่ยวข้องกับบุคคล หรือหน่วยงานภายนอก

การลงลายมือชื่อในเอกสารต่าง ๆ ในนามสหกรณ์ของประธานกรรมการต้องเป็นไปตามที่กำหนดไว้ในข้อบังคับสหกรณ์ โดยแบ่งได้เป็น 2 กรณี

(1) การลงลายมือชื่อในเอกสารทั่วไป เช่น หนังสือของสหกรณ์เพื่อติดต่อกับบุคคลภายนอกหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น ประธานกรรมการสามารถลงลายมือชื่อในนามสหกรณ์ได้ทันที

(2) การลงลายมือชื่อในเอกสารที่มีผลผูกพันสหกรณ์กับบุคคลภายนอก ให้ประธานกรรมการหรือรองประธานกรรมการ หรือเลขานุการ หรือเหรัญญิก และผู้จัดการ รวม 2 คน เป็นผู้ลงลายมือชื่อในนามสหกรณ์ หรืออาจมอบหมายให้กรรมการดำเนินการคนหนึ่ง หรือหลายคน หรือผู้จัดการทำการแทนก็ได้ และการลงลายมือชื่อในนามสหกรณ์ต้องประทับตราของสหกรณ์ (ถ้ามี) เป็นสำคัญด้วย

4. ดำเนินการอื่น ๆ ตามที่คณะกรรมการดำเนินการมอบหมายภายใต้กฎหมาย ข้อบังคับ ระเบียบมติ และคำสั่งของสหกรณ์ โดยทั่วไปประธานกรรมการจะได้รับมอบอำนาจใน 2 เรื่อง คือ

(1) มอบอำนาจในการบริหาร โดยมีอำนาจตัดสินใจเกี่ยวกับการบริหารบางเรื่อง เช่น

- การอนุมัติเงินกู้ฉุกเฉิน
- การอนุมัติเงินกู้สามัญ โดยใช้หุ้นค้ำประกัน
- การส่งกรรมการดำเนินการ และ/หรือเจ้าหน้าที่สหกรณ์เข้ารับการอบรม สัมมนา ฯลฯ

(2) มอบอำนาจให้กระทำการแทนสหกรณ์ โดยเป็นผู้แทนของสหกรณ์ในการ

- ฟ้อง ต่อสู้ หรือดำเนินคดีที่ทำความเสียหายแก่สหกรณ์ภายในกำหนดอายุความ
- เข้าร่วมประชุมใหญ่ และออกเสียงในการประชุมใหญ่ของสันนิบาตสหกรณ์ แห่งประเทศไทย

ชุมนุมสหกรณ์ และองค์การอื่นซึ่งสหกรณ์เป็นสมาชิก

ฯลฯ

➤ รองประธานกรรมการ มีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

1. ปฏิบัติการในอำนาจหน้าที่ของประธานกรรมการแทนประธานกรรมการ เมื่อประธาน กรรมการไม่อยู่ หรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ หรือเมื่อตำแหน่งประธานกรรมการว่างลง

2. ปฏิบัติการตามที่ประธานกรรมการมอบหมายให้ ในการมอบหมายหน้าที่ใดให้รองประธานกรรมการปฏิบัติ นั้น จะต้องเป็นอำนาจหน้าที่ ของประธานกรรมการที่มีอยู่ตามข้อบังคับสหกรณ์ เช่น

(1) มอบหมายให้เป็นประธานในที่ประชุมคณะกรรมการดำเนินการ

(2) มอบอำนาจในการควบคุม ดูแลการดำเนินงานของสหกรณ์เฉพาะบางเรื่อง

(3) มอบหมายให้ลงลายมือชื่อในหนังสือของสหกรณ์เพื่อติดต่อ หรือโต้ตอบกับ บุคคลภายนอกหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

(4) มอบอำนาจให้อนุมัติเรื่องต่าง ๆ แทนประธานกรรมการ

3. ดำเนินการอื่น ๆ ตามที่คณะกรรมการดำเนินการมอบหมายภายใต้กฎหมาย ข้อบังคับ ระเบียบมติ และคำสั่งของสหกรณ์

➤ เลขานุการ มีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

1. จัดทำรายงานการประชุมใหญ่และรายงานการประชุมคณะกรรมการดำเนินการทุกครั้ง ให้สหกรณ์ปฏิบัติตามระเบียบว่าด้วยงานสารบรรณของสำนักนายกรัฐมนตรีโดยอนุโลม ซึ่งกำหนดวิธีการที่รายงานการประชุมไว้ 3 รูปแบบ คือ บันทึกโดยละเอียด บันทึกเฉพาะมติที่ประชุมและบันทึก แบบผสม ซึ่งเป็นการบันทึกสรุปเฉพาะมติในบางเรื่องและบันทึกโดยละเอียดในกรณีที่มีความสำคัญ และมี ประเด็นที่อาจนำไปสู่ความรับผิดชอบของผู้ที่เข้าร่วมประชุม ทั้งนี้เลขานุการต้องพิจารณาว่าควรบันทึกรายงาน การประชุมอย่างไร โดยถือหลักว่าให้ผู้ที่ไม่ได้เข้าร่วมประชุมอ่านรายงานการประชุมแล้วทราบถึงสาระสำคัญ ของการประชุม

2. ดูแล รักษาเอกสารและรายงานการประชุมของสหกรณ์ให้เรียบร้อยอยู่เสมอ เลขานุการจะต้องดูแล รักษาเอกสารของสหกรณ์ โดยควบคุมการปฏิบัติงานของ เจ้าหน้าที่ธุรการให้เป็นไปตามระเบียบของสหกรณ์ หรือให้ปฏิบัติตามระเบียบว่าด้วยงานสารบรรณของสำนัก นายกรัฐมนตรีโดยอนุโลม ในเรื่องเกี่ยวกับ

- (1) การรับเอกสาร
- (2) การส่งเอกสาร
- (3) การเสนอเอกสารให้ผู้มีอำนาจพิจารณาสั่งการ
- (4) การเก็บรักษาเอกสาร

นอกจากนี้ เลขานุการจะต้องดูแล รักษารายงานการประชุมของสหกรณ์ ซึ่งถือเป็นหลักฐานสำคัญที่แสดงถึงการตัดสินใจของสมาชิกตามมติที่ประชุมใหญ่ และคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ตามมติที่ประชุมคณะกรรมการดำเนินการ โดยจัดเก็บรายงานการประชุมของสหกรณ์ไว้ในที่มั่นคง ปลอดภัย และสะดวกแก่การนำไปใช้อ้างอิง

3. แจ้งนัดประชุมไปยังบรรดาสมาชิกคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์หรือคณะกรรมการอื่น การแจ้งนัดประชุมใหญ่ มีวิธีปฏิบัติดังนี้

(1) แจ้งนัดประชุมใหญ่ไปยังสมาชิกล่วงหน้าไม่น้อยกว่า 7 วัน เว้นแต่เป็นกรณีเร่งด่วน อาจแจ้งล่วงหน้าได้ตามสมควร

(2) กรณีประชุมใหญ่สามัญประจำปี ต้องส่งงบการเงินไปให้สมาชิก พร้อมกับหนังสือแจ้ง ระเบียบวาระการประชุม

(3) กรณีมีการกำหนดระเบียบวาระการประชุมใหญ่ เรื่อง การแก้ไขเพิ่มเติมข้อบังคับ ต้องส่งข้อความที่ขอแก้ไขเพิ่มเติมให้สมาชิกพิจารณา ล่วงหน้า พร้อมกับหนังสือแจ้งระเบียบวาระการประชุม

(4) แจ้งนัดประชุมใหญ่ไปยังบุคคลภายนอก และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ตามที่ข้อบังคับสหกรณ์กำหนดการแจ้งนัดประชุมคณะกรรมการดำเนินการ หรือคณะกรรมการอื่น มีวิธีปฏิบัติดังนี้

(1) แจ้งนัดประชุมล่วงหน้าในเวลาอันสมควร

(2) แจ้งนัดประชุมไปยังบุคคลภายนอก และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

4. ดำเนินการอื่น ๆ ตามที่คณะกรรมการดำเนินการมอบหมายภายใต้ กฎหมาย ข้อบังคับ ระเบียบ มติ และคำสั่งของสหกรณ์

➤ **เหรียญก** มีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

1. ควบคุม ดูแล ตรวจสอบการรับจ่าย การเก็บรักษาเงินและทรัพย์สินของสหกรณ์ให้เป็นไป โดยถูกต้องเรียบร้อย เหรียญกต้องรับผิดชอบเกี่ยวกับเงินและทรัพย์สินของสหกรณ์ ทั้งในด้านการควบคุม ดูแลและตรวจสอบ กรณีมีความเสียหายด้านการเงิน หรือทรัพย์สินของสหกรณ์เกิดขึ้น เหรียญกเป็นบุคคลแรก ที่ต้องรับผิดชอบ จึงควรควบคุม ดูแลการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่การเงินให้เป็นไปตามระเบียบสหกรณ์ว่าด้วย การรับ จ่าย และเก็บรักษาเงินที่กำหนดไว้
2. ดำเนินการอื่น ๆ ตามที่คณะกรรมการดำเนินการมอบหมายภายใต้กฎหมาย ข้อบังคับ ระเบียบ มติ และคำสั่งของสหกรณ์

การกำหนดอำนาจหน้าที่ของกรรมการดำเนินการแต่ละตำแหน่งในข้อสุดท้ายเหมือนกัน คือ ดำเนินการ อื่น ๆ ตามที่คณะกรรมการดำเนินการมอบหมายภายใต้กฎหมาย ข้อบังคับ ระเบียบ มติและคำสั่ง ของสหกรณ์ เพื่อให้เกิดความคล่องตัวในการดำเนินงานของสหกรณ์ในกรณีที่คณะกรรมการดำเนินการประสงค์ ให้กรรมการ ดำเนินการทำงานอื่นนอกเหนือจากอำนาจหน้าที่ตามข้อบังคับสหกรณ์และในการมอบหมายให้ใช้ มติที่ประชุม คณะกรรมการดำเนินการโดยพิจารณาตามเหตุผลและความจำเป็น ซึ่งเป็นไปตามพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2553 มาตรา 51

อนึ่ง ข้อบังคับสหกรณ์กำหนดให้คณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์สามารถแต่งตั้ง คณะกรรมการอื่นได้ ประกอบด้วย คณะกรรมการอำนวยการ คณะกรรมการเงินกู้ คณะกรรมการศึกษาและ ประชาสัมพันธ์ และคณะ อนุกรรมการ ซึ่งมีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

1. คณะกรรมการอำนวยการ เป็นผู้ดำเนินกิจการแทนคณะกรรมการดำเนินการตามที่ได้รับมอบหมาย และตามกฎหมาย ข้อบังคับ ระเบียบ มติและคำสั่งของสหกรณ์ รวมทั้งในข้อต่อไปนี้
 - (1) ควบคุมเรื่องการรับเงิน การจ่ายเงิน การสะสมเงิน การฝาก หรือการเก็บรักษาเงิน ให้เป็นไป ตามข้อบังคับ และระเบียบของสหกรณ์
 - (2) ควบคุมการจัดทำบัญชีและทะเบียนต่าง ๆ ของสหกรณ์ให้ถูกต้อง ครบถ้วนและเป็นปัจจุบัน อยู่เสมอ
 - (3) ควบคุมดูแล เก็บรักษาเอกสารหลักฐานต่าง ๆ ตลอดจนทรัพย์สินของสหกรณ์ให้อยู่ในสภาพ อันดีปลอดภัย และพร้อมที่จะให้ผู้เกี่ยวข้องตรวจสอบได้ทันที
 - (4) เสนอแนะคณะกรรมการดำเนินการในการปรับปรุง หรือแก้ไขการบริหารงานของ สหกรณ์
 - (5) ควบคุมดูแลการจัดทำงบดุล รวมทั้งบัญชีกำไรขาดทุน และรายงานประจำปีแสดงผล การดำเนินงานของสหกรณ์ เสนอต่อคณะกรรมการดำเนินการพิจารณา เพื่อเสนอให้ที่ประชุมใหญ่อนุมัติ
 - (6) พิจารณาการจัดสรรกำไรสุทธิประจำปีของสหกรณ์ เสนอต่อคณะกรรมการ ดำเนินการพิจารณา เพื่อเสนอให้ที่ประชุมใหญ่อนุมัติ
 - (7) พิจารณาแผนงานและงบประมาณรายจ่ายประจำปีของสหกรณ์ เสนอต่อ คณะกรรมการดำเนินการพิจารณา เพื่อเสนอให้ที่ประชุมใหญ่อนุมัติ
 - (8) ทำนิติกรรมต่าง ๆ เกี่ยวกับการดำเนินงานของสหกรณ์ ตามที่คณะกรรมการ ดำเนินการมอบหมาย

2. คณะกรรมการเงินกู้ มีอำนาจหน้าที่ในการพิจารณาวินิจฉัยอนุมัติการให้เงินกู้แก่สมาชิก ตามกฎหมาย ข้อบังคับ ระเบียบ มติและคำสั่งของสภกรณ์ รวมทั้งในข้อต่อไปนี้

- (1) ตรวจสอบการใช้เงินกู้ของสมาชิกให้เป็นไปตามความมุ่งหมายที่ให้เงินกู้นั้น
- (2) ตรวจสอบการควบคุมให้เงินกู้มีหลักประกันตามที่กำหนดไว้ในระเบียบของสภกรณ์ และเมื่อเห็นว่าหลักประกันสำหรับเงินกู้อย่างไรเกิดบกพร่อง ต้องกำหนดให้ผู้กู้จัดการแก้ไขให้คืนดีภายใน ระยะเวลาที่กำหนด
- (3) ดูแล และติดตามการชำระหนี้ของสมาชิกผู้กู้ให้เป็นไปตามที่กำหนดในสัญญา
- (4) สอบสวนเบื้องต้นให้ได้ข้อความจริง กรณีสมาชิกผู้กู้ขอผ่อนเวลาการส่งชำระหนี้เงินกู้ หรือ ผิดนัดการส่งชำระหนี้ เพื่อเสนอความเห็นให้คณะกรรมการดำเนินการพิจารณาผ่อนผัน หรือเรียกคืนเงินกู้ หรือ สอบสวนลงโทษให้สมาชิกออกจากสภกรณ์

3. คณะกรรมการศึกษาและประชาสัมพันธ์ มีอำนาจหน้าที่ดำเนินกิจการตามกฎหมาย ข้อบังคับ ระเบียบ มติและคำสั่งของสภกรณ์ รวมทั้งในข้อต่อไปนี้

- (1) ให้ความช่วยเหลือทางวิชาการแก่สมาชิก โดยให้การศึกษาและอบรมแก่สมาชิก และผู้ที่สนใจ ให้ทราบถึงเจตนารมณ์ หลักการ วิธีการ และการบริหารงานของสภกรณ์
- (2) ประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ข่าวสาร ความรู้เกี่ยวกับลักษณะ ประโยชน์รวมทั้ง ผลงานของ สภกรณ์ให้สมาชิก และบุคคลภายนอกได้รับทราบ
- (3) ดำเนินการในการหาผู้สมัครเข้าเป็นสมาชิก
- (4) ให้การศึกษาอบรม และเผยแพร่แก่สมาชิกถึงวิธีการออมทรัพย์และการใช้จ่ายเงิน อย่างรอบคอบ ตลอดจนวิชาการต่าง ๆ อันจะเป็นประโยชน์ต่อการประกอบอาชีพ
- (5) ศึกษาและติดตามข่าวความเคลื่อนไหวด้านการดำเนินงานของสภกรณ์อื่น ทั้งในและ นอกประเทศ เพื่อนำตัวอย่างที่ดีมาเสนอคณะกรรมการดำเนินการพิจารณานำมาบริการแก่สมาชิกตามความ เหมาะสม

4. คณะอนุกรรมการ คณะกรรมการดำเนินการอาจแต่งตั้งคณะอนุกรรมการต่าง ๆ อีกได้ เพื่อมอบหมาย ให้ปฏิบัติภารกิจของสภกรณ์ได้ในกรณีจำเป็นแก่การดำเนินงาน โดยให้คณะอนุกรรมการมี อำนาจหน้าที่ ตามที่คณะกรรมการดำเนินการกำหนด เช่น คณะกรรมการวิชาการ คณะกรรมการตรวจสอบ คณะกรรมการ ระดมเงินออม เป็นต้น

